

Переклад фразеологічних одиниць та ідіом

Підготував учень 11-Б класу
Сідлецький Єгор

Фразеологізми

Фразеологічні словосполучення являють собою більш або менш стійкі лексичні сполучення, значення яких визначається з цілого виразу, а не зі складових їх компонентів, наприклад

it's high time – давно пора (а не «високий час»)

take your time – не квапся (а не «бери свій час»)

help yourself – пригощайся (а не «допомагай собі»)

З точки зору ступеня сенсової зв'язаності компонентів фразеологізми діляться на неподібні і подібні.

Неподібні фразеологізми

- Неподібні фразеологізми інакше називають фразеологіческими поєднаннями. У них складові елементи зберігають своє значення, але поєднуються тільки з певними словами, тому їх не можна довільно змінювати:
- Це не має значення (а не «грає»)
- Це не грає ролі (а не «має»)
- В англійській мові існує велика кількість таких стійких (пов'язаних, фразеологічних) сполучень:
- to take measures – приймати (а не «брати») заходи
- to make a decision – приймати (а не «робити») рішення

Неподібні фразеологізми

- В таких словосполученнях іноді допускається синонімічна заміна, наприклад:

- to take a decision.

Це свідчить про те, що фразеологічні словосполучення не є застиглим комплексом.

- to achieve results – домогтися результатів

- to accomplish results – -//-

- Але найчастіше вони є саме стійкими словосполученнями:

- pay attention – звертати (а не «платити») увага [своє]

- draw (smb's) attention – звертати увагу [чись]

Фразеологічні словосполучення

Переклад необразних фразеологізмів здійснюється двома способами.

1) одним словом на основі іменника з сталого англійського словосполучення:

to take chance – ризикувати

to have a rest – відпочивати

to take offence – образитися

to take a nap – подрімати

2) еквівалентними сполученнями (абсолютними та відносними):

а) абсолютні еквіваленти

shadow cabinet – тіньовий кабінет

to hit the target – потрапити в ціль

to put an end to – покласти край, подолати

the root of the trouble – корінь зла

to read between the lines – читати між рядків

Фразеологічні словосполучення

б) відносні еквіваленти

to take into account – брати до уваги

to make a point – звернути особливу увагу

to jump into conclusions – робити поспішні висновки

moment of silence – хвилина мовчання

ups-and-downs – злети і падіння

trouble shooter – фахівець з вирішення конфліктних ситуацій

at the world's end – на краю світу

think tank – мозковий центр

Фразеологічні словосполучення

Фразеологічні єдності (поєднання) є невід'ємною частиною англійської мови, і знання таких словосполучень – запорука адекватного перекладу всього висловлювання.

Як б не була ступінь зв'язаності компонентів фразеологічного єдності, головним правилом при перекладі залишається дотримання норм російської мови, тобто недопущення буквализмів і порушення сталих сполучень слів в українській мові.

Ідіоми

Образні фразеологізми, або фразеологічні зрощення відомі під назвою ідіоми.

Ідіома – це застигле словосполучення (мовний зворот), загальний зміст якого не є сумою значень складових його компонентів. У російською мовою, наприклад, до ідіомам відносяться такі вирази, як:

погнатися за двома зайцями

потрапити як кур в ощип

Дамоклів меч

кишка тонка

Ідіоми

В англійській мові, як і в будь-якому іншій, також використовується велика кількість ідіом. Їх компоненти втратили свій первинний сенс і не сприймаються окремо:

through thick and thin – у що б то не стало

tooth and nail – не шкодуючи сил, засукавши рукави

it's raining cats and dogs – дощ ллє як з відра

to be caught red-handed – бути спійманим на місці

злочину

Ідіоми

Дослівний переклад фразеологізмів (калькування)

Дослівний переклад фразеологічних одиниць може бути застосований лише в тому випадку, якщо в результаті калькування виходить вираз, образність якого легко сприймається російським читачем і не створює враження неприродності і несвойственності загальноприйнятим нормам російської мови. Наприклад:

put the cart before the horse – поставити віз попереду коня
people who live in glass houses should not throw stones – люди, що живуть в скляних будинках, не повинні кидатися камінням
keep a dog and bark oneself – тримати собаку, а самому гавкати

Приклади:

- to turn back the clock – повернути назад колесо історії
- move heaven and earth to get smth. – згорнути гори на шляху до чого-небудь
- cry on smb's shoulder – плакатися кому-небудь в жилетку
- make hay while the sun shines – куй залізо, поки гаряче
- work one's fingers to the bone – працювати, не покладаючи рук
- catch somebody red-handed – спіймати на місці злочину
- to make a mountain out of a molehill – робити з мухи слона
- by hook or by the crook – не миттям, так катанням
- to heat the mill on the head – потрапити в точку (не в брову, а в око)
- to beat about the bush – ходити навколо

- You can't eat your cake and have it. – На ялинку влізти і не вколотися.
- A bird in the hand is worth in the bush. – краще синиця в руках, ніж журавель в небі
- East or West, home is best. – У гостях добре, а вдома краще.

Правила перекладу фразеологізмів:

1. Оптимальним перекладацьким рішенням є пошук ідентичною фразеологічною одиницею. Проте кількість подібних відповідностей в англійській і російській мовах вкрай обмежено.
2. При відсутності безпосередніх відповідників фразеологізм, спожитий у мові оригіналу, можна перевести за допомогою аналогічної фразеологічною одиницею, хоча він і буде побудований на іншій словесно-образній основі. Слід також враховувати, що стилістична або емоційне забарвлення не завжди збігаються. У цьому випадку взаємозамена неможлива.
3. Калькування, або послівний переклад, іноді допустимі, хоча цей метод не завжди є ефективним. Найчастіше цей шлях застосуємо до фразеологізмів, мають біблійні, античні або міфологічні джерела.
4. При перекладі текстів культурно-історичної тематики застосовують калькування поряд з поясненням в можливо більш короткому вигляді. Такий вид перекладу називається подвійним, або паралельним.
5. Якщо в мові перекладу немає фразеологізмів, у більшому або меншому обсязі еквівалентних вихідної фразеологічною одиницею, потрібно шукати відповідні за значенням і забарвлення слова, так звані однослівні часткові еквіваленти фразеологізмів.